AV ŠTÚDIO – HISTÓRIA A PRAKTICKÉ VYUŽITIE PRACOVISKA V EDUKAČNOM PROCESE ODBORU MASMEDIÁLNE ŠTÚDIÁ

Eva Peknušiaková

Abstrakt

Cieľom príspevku je v kontexte pätnásťročnej existencie odboru masmediálne štúdiá priblížiť najmä praktickú časť výučby v rámci daného odboru. Na Prešovskej univerzite už šesť rokov funguje pracovisko, ktoré zastrešuje práve praktickú výučbu rôznych odborov fakúlt PU vrátane masmediálnych štúdií. Text približuje vznik a chod tohto pracoviska – audiovizuálneho štúdia (AVS), ktorého činnosť je v súčasnosti zastrešená Centrom celoživotného a kompetenčného vzdelávania PU (CCKV PU), krátko pracovisko charakterizuje z hľadiska zabezpečovania jeho činností (zúčastňujú sa na ňom predovšetkým študenti PU pod pedagogickým vedením), technického vybavenia a dostupnosti. V texte sa zdôrazňuje najmä nevyhnutnosť prepájania teoretickej zložky jednotlivých disciplín rôznych odborov (hudobná výchova, jazykovo-komunikačné štúdiá, masmediálne štúdiá, výučba cudzích jazykov a pod.) s praktickou možnosťou výučby, ktorá sa najčastejšie, v podmienkach PU, realizuje práve v AVS. Prostredníctvom jedného vybraného predmetu odboru masmediálne štúdiá – *Základy rozhlasovej a televíznej žurnalistiky* – podáva článok komplexný pohľad na praktickú realizáciu predmetu v spolupráci s AVS – najčastejšie ide o vytváranie auditívnych a audiovizuálnych záznamov. Snahou autorky je vyvodiť funkčné závery plynúce z praktickej výučby a možnosti jej ďalšieho rozvoja.

Kľúčové slová

masmediálne štúdiá – audiovizuálne štúdio – seminárne cvičenia – praktická výučba – rozhlas – televízia

ÚVOD

Vznik a vývoj odboru masmediálne štúdiá úzko súvisí so vznikom samostatnej Prešovskej univerzity. V jej začiatkoch, v roku 1997, sa snahou vtedajších pedagógov Katedry slovenského jazyka a literatúry FF PU Dr. h. c. prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc., prof. PhDr. Daniely Slančovej, CSc., a doc. PhDr. Juraja Rusnáka, CSc., začal postupne profilovať nový študijný odbor, masmediálne štúdiá, zameraný nielen na oblasť slovenského jazyka, ale aj odborných teoretických mediálnych poznatkov, a stal sa tak jedným z nových odborov formujúcej sa samostatnej Prešovskej univerzity. Zameranie toho odboru nepredpokladá len teoretickú zdatnosť študentov, no vyžaduje si aj praktickú realizáciu seminárov zameraných na tvorbu a štylizáciu textov, precvičovanie ústneho prejavu a kreativity študentov a následnú tvorbu auditívnych a audiovizuálnych výstupov imitujúcich rozhlasové či televízne vysielanie.

Audiovizuálne štúdio (AVS) je jedným z mála pracovísk Prešovskej univerzity, ktoré umožňuje praktickú realizáciu výučby odborov so záujmom o audiovizuálnu a multimediálnu podporu edukačnej, vedeckej a výskumnej činnosti, s nemalou participáciou odboru masmediálne štúdiá (vytváranie auditívnych a audiovizuálnych záznamov). V priestoroch pracoviska sú vytvorené podmienky na kreatívnu prácu študentov v menších skupinách.

1 VZNIK A FUNGOVANIE PRACOVISKA

História pracoviska siaha do roku 2006, keď vzniklo AVS ako celouniverzitné pracovisko v rámci Ústavu digitálnych kompetencií Prešovskej univerzity (AVS UDK PU). V súčasnej forme a novodefinovanom rozsahu pôsobnosti funguje AVS od marca 2009, jeho činnosť je zastrešená Centrom celoživotného a kompetenčného vzdelávania Prešovskej univerzity (AVS CCKV PU) a jeho vznik podmienil interný projekt autorov doc. PhDr. Martina Javora, PhD. a RNDr. Františka Franka, PhD., za podpory súčasného vedenia univerzity.

AVS prepája prácu pedagógov a študentov nielen v zmysle využívania v edukačnom procese, ale aj jeho vnútornej činnosti, keďže takmer všetky aktivity pracoviska sú realizované prostredníctvom študentov. Vyhlásením verejného konkurzného konania je umožnené zapojiť sa študentom do činnosti AVS. Následným zaučením vybraných študentov v niekoľkých fázach – „od absolvovania tematických výberových predmetov a kurzov cez zaškolenie a získavanie praktických skúseností s audiovizuálnymi a multimediálnymi zariadeniami v externom prostredí“[1] – sa zabezpečuje chod pracoviska pod vedením RNDr. Františka Franka, PhD. Súčasný kolektív AVS: Bc. Juraj Beňačka, Bc. Radovan Haľko, Bc. Vladimír Piskura, Bc. Peter Gönci, Mgr. Michal Figura, Michal Ganaj, Mgr. Milan Jusko, Mgr. Viktor Zamborský a Patrik Halaj. Ide o odborne zaškolených pracovníkov, súčasných alebo bývalých študentov v dennej forme štúdia.[2]

2 MOŽNOSTI VYUŽITIA AVS

AVS má v praktickom edukačnom procese rôznych odborov (hudobná výchova, jazykovo-komunikačné štúdiá, masmediálne štúdiá, výučba slovenského jazyka a literatúry a výučba cudzích jazykov atď.) nezastupiteľné miesto

[1] http://unipo.sk/cckv/av-studio
[2] http://unipo.sk/cckv/av-studio

a umožňuje realizovať niekoľko druhov audiovizuálnej a multimediálnej podpory s odbornou asistenciou jeho pracovníkov.

Univerzitná stránka CCKV PU uverejňuje kalendár podporovaných aktivít AVS, na základe ktorého je možné vytvoriť rezerváciu na účely praktickej výučby. Je možné tak urobiť prostredníctvom elektronického formulára, rezervácia je následne zaevidovaná a zobrazovaná v kalendári aktivít pracoviska.

AVS CCKV PU umožňuje nasledovnú audiovizuálnu a multimediálnu podporu:

1. videokonferenčné podujatia vo voliteľnom rozsahu funkcionality a počtu účastníkov;
2. audio podpora (snímanie zvuku a reprodukcia v priestoroch, kde nie je inštalovaná audiotechnika);
3. snímanie zvukových prezentácií študentov v rámci výučby v ateliérovej časti štúdia;
4. videozáznamy prezentácií študentov a vyučujúcich v procese výučby;
5. elementárna editácia zhotovených dokumentov;
6. fotodokumentácia aktivít na PU po predchádzajúcej požiadavke podľa stanovených pravidiel;
7. elementárna finalizácia vo fáze distribúcie obrazových a zvukových dokumentov. (Franko, 2012)

Medzi najčastejšie využívané činnosti pracoviska patria: vytváranie fotodokumentácie aktivít a videozáznamy z podujatí PU (oficiálne podujatia, napr. otvorenie akademického roka; podujatia pri príležitosti 15. výročia PU a pod.); nahrávanie audio záznamov v rámci výučby (praktická výučba v rôznych odboroch, realizácia auditívnych, audiovizuálnych záznamov s cieľom ich ďalšieho spracovania, analýzy); participácia na projektoch a marketingových produktoch na PU (v spolupráci s Unipocentrom propagácia študentského podujatia UNIPO FEST 2012: http://www.youtube.com/watch?v=IlgcRVh88yY; upútavka na anketu o spätnej väzbe študentov na vyučujúcich: http://www.youtube.com/watch?v=hICJFOfQDJk&list=UL); pravidelné zabezpečovanie videokonferenčných podujatí „na kľúč".

3 TECHNICKÉ VYBAVENIE PRACOVISKA

Činnosť AVS prirodzene podmieňuje kvalitné technické vybavenie, s ktorého súčasťami pracujú aj samotní študenti. Finančné prostriedky na chod pracoviska zabezpečuje Centrum celoživotného a kompetenčného vzdelávania pod

vedením doc. PhDr. Martina Javora, PhD. s podporou súčasného vedenia univerzity, prostredníctvom grantových projektov a pod.

Aktuálne kompletné technické vybavenie zahŕňa:

- digitálny fotoaparát Panasonic;
- videokamery na záznam na miniDV formát a Digital8;
- videokamery na diaľkové ovládanie prostredníctvom internetového pripojenia SonyEVI-D100;
- audio mixážne zariadenia;
- zariadenia na digitálny multikanálový záznam zvuku;
- kondenzátorové mikrofóny;
- počítačová technika so softvérovým vybavením na elementárne spracovanie zvuku a videa. (Franko, 2012)

Pre súčasné aktivity pracoviska je toto technické vybavenie dostačujúce, avšak na jeho ďalší rozvoj, ako aj možné rozšírenie pôsobnosti jednotlivých odborov, sú potrebné ďalšie finančné dotácie.

Obrázok č. 1: AVS – technologická časť

Obrázok č. 2: AVS – hlásateľňa

4 VYUŽITIE AVS V EDUKAČNOM PROCESE ODBORU MASMEDIÁLNE ŠTÚDIÁ

Vyučujúci a študenti odboru masmediálne štúdiá najfrekventovanejšie využívajú možnosť realizácie auditívnych a audiovizuálnych záznamov ako aj fotodokumentovanie ich činnosti. Získaný materiál ďalej využívajú pri práci na seminárnych cvičeniach.

V rámci predmetov, ktoré sa vyučujú v odbore masmediálne štúdiá, sa časť realizuje aj prostredníctvom praktickej formy v priestoroch AVS: *Moderovanie*, *Rečové praktikum 1 – 3*, *Televízna a rozhlasová tvorba*, *Reklamný text v mediálnom prostredí* a *Základy rozhlasovej a televíznej žurnalistiky 1, 2*. Od začiatku štúdia je, v rámci možných využiteľných podmienok univerzity, snahou vyučujúcich umožniť študentom kontakt s rozhlasovým a televíznym prostredím.

4.1 Príklad praktickej výučby v odbore masmediálne štúdiá

Jedným z povinných predmetov odboru masmediálne štúdiá v prvom roku sú *Základy rozhlasovej a televíznej žurnalistiky*. V aktuálnom akademickom roku 2012/2013 je garantkou predmetu Mgr. Viera Smoláková, PhD., ktorá vedie prednášky. Seminárne cvičenia, a teda aj praktickú časť zabezpečuje interná doktorandka v odbore všeobecná jazykoveda Mgr. Eva Peknušiaková (absol-

ventka odboru masmediálne štúdiá). Na základe spoločného sylabu vedú výučbu tohto predmetu v dvoch semestroch prvého roka štúdia. Jeho tematické rozdelenie je zamerané na získanie základných poznatkov v rámci terminológie a teórie z oblasti spravodajstva, publicistiky, mediálneho práva, reklamnej komunikácie a technologického pokrytia prevádzky elektronických médií. Predmet má v zimnom semestri dotáciu jedenej hodiny prednášky a seminárneho cvičenia (1/1), v letnom semestri sa dotácia seminárnych cvičení zvyšuje na dve hodiny týždenne (1/2) a je možné viac tvorivo a prakticky pracovať.

Seminárne cvičenia majú buď interpretačný alebo praktický charakter a sú zväčša založené na oboznámení sa so základnou terminológiou danej témy a jej rozvíjaní a demonštrovaní na konkrétnej ukážke (v prípade tematického bloku *spravodajstvo* je študentom poskytnutá prezentácia so základnými pojmami a definíciami, následné odprezentovanie profesionálnych ukážok vysielania spravodajského bloku vo verejnoprávnom a komerčnom rozhlasovom i televíznom prostredí; úlohou študentov je analýza poskytnutých ukážok, následná diskusia; ďalšie seminárne cvičenia poskytujú priestor na praktický nácvik – študenti sa podľa pokynov vyučujúcej rozdelia do menších skupín (4 – 5 študentov), rozdelia úlohy a domácou prípravou, na základe analyzovaných ukážok, vytvoria vlastné spravodajské bloky; takto pripravené výstupy sa realizujú v AVS, kde vznikne materiál na ďalšiu prácu študentov (analýza a následná základná zvuková editácia); celý tematický blok zahŕňa 3 až 4 seminárne cvičenia.

4.2 Realizácia výučby predmetu *ZRTŽ* v akademickom roku 2011/2012

Výučba predmetu *Základy rozhlasovej a televíznej žurnalistiky* v akademickom roku 2011/2012 bola garantovaná odbornou asistentkou Mgr. Luciou Černákovou, PhD. (rod. Vaľovou), ktorá v spolupráci s Mgr. Evou Peknušiakovou viedla výučbu tohto predmetu, jej úlohou bolo zamerať sa na praktické ukážky a nácvik jednotlivých tematických oblastí.

Seminárne cvičenia v zimnom semestri akademického roka 2011/2012 boli realizované v súlade s témami sylabu predmetu (základná terminológia teórie komunikácie, spravodajstvo a publicistika, žánre elektronických médií, základy mediálneho práva v aplikácii na duálny systém elektronických médií v Slovenskej republike, technologické aspekty tvorby mediálneho textu a pod.), avšak praktický nácvik sa týkal len oblasti spravodajstva.

4.2.1 Zimný semester akademického roka 2011/2012

Rozsah a hodinová dotácia v zimnom semestri poskytli priestor na tri stretnutia v AVS, kde boli realizované dve cvičné a jedna zápočtová nahrávka, nakoľko ukončenie prvého semestra predmetu bolo podmienené aj zvládnutím praktickej úlohy – vytvorenia a zvukového realizovania jedného spravodajského žánru (spravidla rozšírená správa, bolo však možné zvoliť si aj iný spravodajský žáner):

- nahrávanie bolo venované oboznámeniu sa s rozhlasovým prostredím, poskytnutím základnej inštruktáže práce v rozhlasovom štúdiu (základné návyky moderátora pri zvukovej realizácii textu; komunikácia s technikom, prípadne kolegom; práca s textom a pod.); počas prvého nahrávania vznikol cvičný auditívny záznam ľubovoľného čítaného textu, ktorý sa následne stal predmetom analýzy (analýza bola zameraná na ortoepickú správnosť prejavu);
- stretnutie v AVS poskytlo priestor na skupinovú spoluprácu študentov a ich úlohou bolo vytvoriť ukážku spravodajského bloku (verejnoprávnej alebo komerčnej rozhlasovej stanice, nakoľko štýl moderovania a pracovné postupy sa v týchto médiách značne odlišujú); aj v tomto prípade sa nahrávka stala predmetom analýzy ako aj dodatočnej zvukovej editácie, ktorú vykonala vyučujúca na seminárnom cvičení pri demonštrovaní práce so zvukovým editorom;
- záverečné stretnutie v AVS umožnilo vytvoriť zápočtové nahrávky, ktorých realizácia prebehla už samostatne, keďže každý študent potreboval osobitný auditívny výstup na hodnotenie; v tomto prípade sa spolu so zvukovým záznamom odovzdával aj text a celkový výsledok práce študenta spočíval v čiastkovom hodnotení jeho písomného a ústneho prejavu; úlohou bolo vytvoriť vlastný text na základe aktuálnej správy publikovanej v médiách; následne upraviť do podoby vhodnej na zvukovú realizáciu, nakoľko v printovej a zvukovej verzii textu sú isté odlišnosti (napr. dĺžka viet, dynamika a štylistika textu atď.); analýzu nahrávky vykonala vyučujúca a študenti boli o výsledku ich hodnotenia informovaní písomnou formou spolu so zaslaným zvukovým záznamom; z hľadiska kompozície textu sa hodnotil výber a usporiadanie lexikálnych jednotiek, kritéria žánrovosti spravodajského textu, štylizácia textu a originalita.

Zimný semester akademického roka 2011/2012 uzavrel praktickú činnosť študentov v rámci predmetu *Základy rozhlasovej a televíznej žurnalistiky* z oblasti spravodajských žánrov a základných zručností a vedomostí o práci v rozhlasovom prostredí.

Obrázok č. 3: Výučba odboru masmediálne štúdiá A
(Mgr. Eva Peknušiaková)

Obrázok č. 4: Výučba odboru masmediálne štúdiá B
(Mgr. Eva Peknušiaková)

4.2.2 Letný semester akademického roka 2011/2012

Rozšírenie hodinovej dotácie v letnom semestri akademického roka 2011/2012 umožnilo intenzívnejšie prakticky pracovať. Pre tento semester podmienila vyučujúca získanie zápočtu vypracovaním skupinového projektu z oblasti spravodajstva a publicistiky, teda výber ľubovoľného spravodajského a publicistického žánru, ktorý mali študenti spracovať auditívnou alebo audiovizuálnou formou a teda imitovať rozhlasové a televízne vysielanie. V letnom semestri prebehli opäť nahrávania v AVS, avšak aktívna praktická príprava si vyžadovala ďalšie dve seminárne cvičenia.

Úlohou študentov bolo vytvoriť skupiny (4 – 5 študentov); vybrať si médium, v ktorom budú projekt realizovať; zvoliť si žáner a zadať tému projektu. Ďalšia výučba opäť prebiehala v súlade so sylabom predmetu a bola zameraná na témy: programovanie elektronických médií, dramaturgia, publikum elektronických médií a účinky médií na spoločnosť, hudba v rozhlase a televízii atď. Tieto témy vyučujúca funkčne prepájala s praktickou prípravou zápočtového projektu, napr. pri téme programovanie elektronických médií si študenti mali možnosť vybrať konkrétny program z hľadiska dôležitosti či atraktivity pre percipienta a náčrt scenára; pri téme dramaturgie mali za úlohu dramaturgicky pripraviť a spracovať reláciu ako celok a pri témach publikum elektronických médií a účinky médií na spoločnosť mali za úlohu argumentovať o silných a slabých stránkach svojich vybraných programov. Každé tematicky zamerané interpretačné seminárne cvičenie bolo založené na preopakovaní si základnej terminológie a následnej analýze odprezentovaných profesionálnych ukážok a diskusie o aplikovaní nových zistení na zápočtové projekty. Praktické seminárne cvičenia poskytli študentom priestor na prácu na zápočtových projektoch, vždy v súlade s danou témou a konzultáciou s vyučujúcou, avšak úspešná realizácia zápočtových projektov si vyžadovala intenzívnejšiu domácu prípravu.

Z hľadiska tvorby zápočtových projektov sa uskutočnilo päť praktických seminárnych cvičení, z toho dve viacfázové nahrávania v priestoroch AVS vzhľadom na vyšší počet študijných skupín (4):

– výber a základná zvuková editácia hudobných podkladov a zvukového materiálu na výrobu jinglov: študenti mali za úlohu vyhľadať vhodné zvukové ukážky, ktoré mali následne spracovať do krátkych zostrihov použiteľných na výrobu hudobných podkladov pre hovorený prejav a výrobu jinglov ako identifikačných signálov daného média;

- nahrávanie jinglov zahŕňalo najmä kreatívnu prácu študentov, nakoľko bolo potrebné vytvoriť nové originálne identifikačné signály danej rozhlasovej, prípadne televíznej stanice;
- vytvorený auditívny/audiovizuálny materiál bolo potrebné upraviť v príslušnom editore (pre tento účel študenti využívali voľne dostupný zvukový editor Audacity a editor na spracovanie zvuku aj obrazu spoločnosti Microsoft Windows Movie Maker);
- nahrávanie zápočtových projektov zahŕňalo nielen samotný záznam pripravených textov, ale aj simuláciu profesionálneho rozhlasového a televízneho vysielania, nakoľko študenti pri svojom prejave museli reagovať na zaraďovanie hudobných podkladov, jinglov a hudobných vstupov, aby tak vytvorili komplexný programový celok; ďalším predpokladom bola aj aktívna komunikácia študentov z pozície moderátorov či respondentov s technikmi AVS;
- konečným momentom bola editácia nahrávok zápočtových (rozhlasových a televíznych) projektov bez zásahu vyučujúcej, ktorá si vyžadovala istý stupeň ovládania základných úkonov v uvedených editoroch; výsledkom bolo odovzdanie komplexného auditívneho alebo audiovizuálneho výstupu.

Prezentácia a hodnotenie projektov sa uskutočnili počas zápočtového týždňa (hodnotenie bolo doručené aj garantke predmetu) a stretlo sa s pozitívnym ohlasom študentov. Absolvovaním praktickej časti výučby predmetu *Základy rozhlasovej a televíznej žurnalistiky* v letnom semestri akademického roka 2011/2012 si študenti zlepšili svoje praktické zručnosti v auditívnej oblasti, nadobudli základné poznatky a zručnosti v oblasti práce v televíznom prostredí.

Obrázok č. 5: Prezentácia zápočtového projektu študentky odboru masmediálne štúdiá A. Čajovej

4.3 Odozva na realizovanú výučbu a perspektíva rozvoja predmetu do budúcnosti

Cieľom prakticky orientovanej výučby analyzovaného predmetu *Základy rozhlasovej a televíznej žurnalistiky* bolo predovšetkým vyváženie teoretických poznatkov z oblasti masmediálnych disciplín a umožniť tak študentom aplikovať získané vedomosti do praxe a ďalej rozvíjať ich zručnosti. Potvrdením atraktívnosti, dynamickosti a funkčnosti výučby realizovanej v spolupráci s AVS je najmä aktívna účasť a práca študentov na seminárnych cvičeniach, intenzívna domáca príprava, ich pozitívny ohlas a v neposlednom rade auditívne či audiovizuálne projekty archivované v databáze audiovizuálneho štúdia (ilustračný záber z nahrávania rozhlasového projektu študentiek prvého ročníka masmediálnych štúdií (folklórna relácia – http://www.youtube.com/watch?v=eesK3J6A7Ns).

Z hľadiska ďalšieho rozvoja praktickej výučby predmetu v priestoroch AVS by bolo rozšírenie technických možností najmä v oblasti videotechniky, ktoré by umožnilo vytvárať auditívne, ale aj interaktívnejšie audiovizuálne výstupy študentov nielen odboru masmediálne štúdiá.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Franko, F.: osobný rozhovor, 13. 11. 2012.

Peknušiaková, E.: Základy rozhlasovej a televíznej žurnalistiky 1 – 2, študijný materiál (prezentácie), ak. rok 2011/2012.

Rusnák, J.: osobný rozhovor, 6. 11. 2012.

Audiovizuálne štúdio. http://unipo.sk/cckv/av-studio [24. 11. 2012]

Audio-Visual Studio – History and Practical Usage in Educational Process of Mass Media Studies Study Programme

Abstract

The goal of this paper, in context of the fifteen-year existence the mass media studies, is to elucidate the practical part of education process. At the Presov University there exists over six years a workplace, where could be the practical education of various departments realized, including the mass media studies.

The text outlines creation and running of the workplace – audio-visual studio, whose activity is currently covered by the Centre of the lifetime and competence education at the Presov University, it characterises shortly the activity (mass of these activities are carried out by students, of course with the pedagogical leader), technical facilities and its availability. The contribution accentuates especially the need of the connection theoretical part of particular department (music education, mass media studies, foreign languages etc.) with practical possibilities of teaching, which could be, in currently condition, realised only by cooperation with the workplace of AVS. Through one selected discipline of the mass media studies study programme – *Basis of the Radio and Television Journalism* – text shows the global view on the practical part of the educa-

tional process realised in AVS (most of the activities are audio and audiovisual records). The author's effort is to draw some utility conclusions, or any other possibilities.

Keywords

mass media studies – audiovisual studio – seminar exercises – practical education – radio – television

Eva Peknušiaková (1984) absolvovala (2004 – 2009) magisterské štúdium v odbore masmediálne štúdiá na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. V súčasnosti pokračuje v štúdiu na FF PU v Prešove ako študentka denného doktorandského štúdia v študijnom odbore všeobecná jazykoveda. Z odborného hľadiska sa venuje výskumu popkultúry v elektronických médiách, konkrétne problematike vizualizácie reklamných textov.

Mgr. Eva Peknušiaková

Inštitút slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove
17. novembra 1
080 78 Prešov
Slovenská republika

evapeknusiakova@gmail.com

http://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/eva-peknusiakova